

Zaak T-7/89

SA Hercules Chemicals NV tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen

„Mededinging — Begrippen overeenkomst en onderling afgestemde
feitelijke gedraging — Collectieve aansprakelijkheid”

Conclusie van B. Vesterdorf, rechter aangewezen als advocaat-generaal, van 10 juli 1991	1714
Arrest van het Gerecht (Eerste kamer) van 17 december 1991	1715

Samenvatting van het arrest

- 1. Mededinging — Administratieve procedure — Toegang tot dossier — Verplichting van Commissie uit hoofde van regels die zij zelf heeft opgesteld in verslag over mededingingsbeleid*
- 2. Mededinging — Mededingingsregelingen — Overeenkomsten tussen ondernemingen — Begrip — Wilsovereenstemming met betrekking tot toekomstig marktgedrag (EEG-Verdrag, art. 85, lid 1)*
- 3. Mededinging — Mededingingsregelingen — Verbod — Mededingingsregelingen die na formele beëindiging effect blijven sorteren — Toepassing van artikel 85 EEG-Verdrag (EEG-Verdrag, art. 85)*
- 4. Mededinging — Mededingingsregelingen — Onderling afgestemde feitelijke gedraging — Begrip — Coördinatie en samenwerking in strijd met verplichting van elke onderneming om marktgedrag zelfstandig te bepalen — Bijeenkomsten waarop concurrenten informatie uitwisselen die bepalend is voor commerciële strategie van deelnemers (EEG-Verdrag, art. 85, lid 1)*

5. *Mededinging — Mededingingsregelingen — Complexe inbreuk met kenmerken van overeenkomst en kenmerken van onderling afgestemde feitelijke gedraging — Eén enkele kwalificatie als „overeenkomst en onderling afgestemde feitelijke gedraging” — Toelaatbaarheid — Gevolgen voor aan te dragen bewijselementen*
(EEG-Verdrag, art. 85, lid 1)
6. *Mededinging — Mededingingsregelingen — Onderling afgestemde feitelijke gedraging — Ongunstige beïnvloeding van handel tussen Lid-Staten — Globale beoordeling en niet met betrekking tot iedere deelnemer afzonderlijk*
(EEG-Verdrag, art. 85, lid 1)
7. *Handelingen van de instellingen — Motivering — Verwijzing naar verplicht ingewonnen adviezen in visum — Verplichting — Draagwijdte — Beschikking tot toepassing van mededingingsregels — Advies van Raadadviseur-auditeur — Niet-verplicht ingewonnen advies*
(EEG-Verdrag, art. 190)
8. *Mededinging — Geldboeten — Bedrag — Vaststelling — Criteria — Vroeger gedrag van onderneming*
(Verordening nr. 17 van de Raad, art. 15, lid 2)

1. Waar de Commissie een procedure „toegang tot het dossier” in mededingingszaken heeft vastgesteld die verder gaat dan de eerbiediging van het recht van verweer verlangt en welke regels zij heeft geformuleerd en bekendgemaakt in een van haar verslagen over het mededingingsbeleid, mag zij niet afwijken van de regels die zij zich aldus heeft opgelegd en is zij derhalve verplicht, de ondernemingen waartegen een procedure krachtens artikel 85, lid 1, EEG-Verdrag is ingeleid, toegang te verschaffen tot alle belastende en ontlastende stukken die zij in de loop van het onderzoek heeft verzameld, met uitzondering van de documenten die zakengeheimen van andere ondernemingen bevatten, de interne documenten van de Commissie en andere vertrouwelijke informatie.
2. Het bestaan van een overeenkomst in de zin van artikel 85, lid 1, EEG-Verdrag kan reeds worden aangenomen indien de

betrokken ondernemingen hun gezamenlijke wil tot uitdrukking hebben gebracht om zich op een bepaalde wijze op de markt te gedragen. Hiervan is sprake wanneer verscheidene ondernemingen wilsovereenstemming hebben bereikt met betrekking tot richtprijzen en kwantitatieve verkoopdoelen.

3. Artikel 85 EEG-Verdrag is van toepassing op overeenkomsten die niet meer van kracht zijn, doch na hun formele beëindiging effect blijven sorteren.
4. De voor de definitie van het begrip onderling afgestemde feitelijke gedraging gebezigde criteria van coördinatie en samenwerking moeten worden verstaan in het licht van de in de mededingingsvoorschriften voorschriften van het EEG-Verdrag besloten voorstelling, dat elke ondernemer zelfstandig moet bepalen welk

beleid hij op de gemeenschappelijke markt zal voeren. Deze eis van zelfstandigheid sluit weliswaar niet uit, dat de ondernemer gerechtigd is zijn beleid intelligent aan het vastgestelde of te verwachten marktgedrag van zijn concurrenten aan te passen, doch zij staat onverbiddeijk in de weg aan enigerlei tussen zulke ondernemers al dan niet rechtstreeks opgenomen contact strekkend hetzij tot beïnvloeding van het marktgedrag van een bestaande of mogelijke concurrent, hetzij tot beduiding aan zulk een concurrent van het aangenomen of voorgenomen marktgedrag.

Ondernemingen die deelnemen aan overeenkomsten die ertoe strekken richtprijzen en kwantitatieve verkoopdoelen vast te stellen en tijdens welke concurrenten informatie uitwisselen over de prijzen die zij voornemens zijn toe te passen, hun rentabiliteitsdrempel, de door hen noodzakelijk geachte beperkingen van de verkopen of hun verkoopcijfers, maken zich schuldig aan onderlinge afstemming, want het kan nagenoeg niet anders, dat zij bij de bepaling van hun marktgedrag rekening houden met de hun op die overeenkomsten verstrekte informatie.

5. Artikel 85, lid 1, EEG-Verdrag voorziet niet in een specifieke kwalificatie voor een complexe inbreuk die, doordat zij een voortgezette gedraging vormt die wordt gekenmerkt door één enkel doel en waarvan sommige bestanddelen als overeenkomst en andere als onderling afgestemde feitelijke gedraging moeten worden gekwalificeerd, niettemin als één inbreuk moet worden beschouwd. Derhalve kan een dergelijke inbreuk als „een overeenkomst en onderling afgestemde feitelijke gedragingen” worden gekwalificeerd, zonder dat behoeft te worden

bewezen dat elk van de feitelijke bestanddelen zowel de karakteristieken van een overeenkomst als van een onderling afgestemde feitelijke gedraging vertoont.

6. Een onderneming moet worden geacht te hebben deelgenomen aan overeenkomsten of onderling afgestemde feitelijke gedragingen die de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden, en daardoor artikel 85, lid 1, EEG-Verdrag te schenden, wanneer die ongunstige beïnvloeding het gevolg kon zijn van het gedrag van alle deelnemende ondernemingen te zamen, ongeacht de gevolgen van haar individuele deelneming.
7. De omstandigheid dat in een beschikking tot toepassing van de mededingingsregels nergens wordt verwezen naar het verslag van de Raadadviseur-auditeur, levert geen schending van artikel 190 EEG-Verdrag op. Dat verslag, waarvan geen enkele bepaling voorschrijft dat het moet worden overgelegd aan het Adviescomité voor mededingingsregelingen en economische machtsposities of aan de Commissie, is immers geen advies dat de Commissie als beschikkinggevend instantie verplicht is in te winnen.
8. Bij de vaststelling van het bedrag van de wegens schending van de mededingingsregels van het Verdrag op te leggen geldboete, kan het feit dat de Commissie een bepaalde onderneming al eens een inbreuk op de mededingingsregels heeft ten laste gelegd en eventueel uit dien hoofde een boete heeft opgelegd, tegen die onderneming, in voorkomend geval, als een verzwarende omstandigheid in aanmerking worden genomen. Daarentegen is de afwezigheid van een eerdere inbreuk een normale omstandigheid, die de Commissie niet als verzachtende omstandigheid in aanmerking behoeft te nemen.